SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 193. **V Ljubljani,** v sredo 25. avgusta 1886. **Letnik XIV.**

Prenarejen osnovni štatut za učiteljišča.

Omenili smo sicer osnovni prenarejen štatut takoj, ko je bil izdan, a le v kratkem; naj tù sledí natančniše.

Osnovni štatut, izdan leta 1874 za javna učiteljišča, je bil vsled posvetovanj v to odločenega shoda (enkête) strokovnjakov v nekterih točkah prenarejen, in v listu ministerstva za uk in bogočastje 15. avgusta razglašen in ima postati veljaven precej ob začetku tekočega leta.

Globoko v osnovo učiteljskega izobraževanja sicer ne sega; načrt je bil prenarejen vsled skušenj, pridobljenih v tem desetletji v nekterih točkah; te prenaredbe so pa take, da kažejo na bolje; posebno hvale vredno je prizadevanje, učenje bolj omejiti ali bolj poglobiti, toraj nekoliko manj, pa to bolj temeljito.

Verskemu poduku je bilo dosihmal določeno v 1. in 2. letu po 2 uri, v 3. in 4. letu pa le po 1 uro na teden, sedaj bode tudi v zadnjih dveh letih po dve uri na teden.

Kar se tiče drugega deželnega jezika, ki se ima učiti poleg učnega jezika, govori štatut leta 1874 tako-le: „Na učiteljiščih z nenemškim učnim jezikom je podučevanje v nemškem jeziku obligatno; kjer je deželna postava zoper to odločbo, se ima nemški jezik smatrati za neobligaten učni predmet (po tri ure na teden).“ Sedaj se pa to tako-le glasi: „Na učiteljiščih z nenemškim učnim jezikom se ima nemški jezik vsled dotičnih deželnih postav in posebnih ministerskih ukazov smatrati ali imeti za učni predmet (als Unterrichtsgegenstand zu behandeln).“ V stari osnovi zarad učnega smotra v drugem deželnem jeziku ni bilo nič določenega, a sedaj se pravi: „Pri tem poduku naj se prizadeva, da se učenci jezika toliko naučé, da ga morajo rabiti pismeno in ustmeno.“

Zanimive so prenaredbe tudi zastran zgodovinskega poduka: Učna tvarina iz občne povestnice je nekoliko pristrižena; poprej je bila razdeljena od prvega do tretjega letnika, sedaj se ima pa dovršiti v prvem in drugem letniku, namesto tega je pa že v tretjem letniku ukazana: „Zgodovina avstro-ogerske monarhije; najbolj bistveno v nje ustavi in državni upravi.“

Cetrti letnik, v kterem se je prej podučevalo v špecijelni metodiki in se je ponavljala skupno avstrijska zgodovina, je sedaj izključljivo namenjen za špecijelno metodiko zgodovinskega poduka in za pregledno ponavljanje zgodovinskega gradiva, posebno pa iz avstrijske zgodovine. Prej ste bili temu odločeni dve uri ali sedaj je le ena ura odmerjena. Brez dvoma je po novih vredbah mogoče, seznaniti nastopne učitelje bolj natanko z zgodovino našega cesarstva, kakor je bilo prej mogoče, in to bode gotovo potrdil vsakdo, ki stvar presoja, kakor je v resnici.

Globoko segajo tudi prenaredbe zarad matematike (računstva). Kar se tiče tvarine in števila ur je precej skrajšana, tako so izpuščene jednačbe druge vrste, nauk o logaritmih in temeljne črte ravne trigometrije, v vsakem letniku, izvzemši četrtega, je ena ura manj. Tudi te spremembe mislimo, da so na pravem mestu. Več ko se učitelju podaja, da se mora naučiti, raje se skazuje s tem v ljudski šoli ter preobklada otroke z nepotrebnimi stvarmi, kterih ne morejo prebaviti, ker so premalo za to pripravljeni. V četrtem letu je sicer učna snov skrajšana, ali ure so ostale, to pa zarad tega, da gré nauk bolj na globoko. Na to kaže med drugim tisti navod (passus), po kterem se ima v tem letu ponavljati in privaditi vsa tvarina iz aritmetike in geometrije, posebno s tem, da se ima s splošnimi števili (številom samim ob sebi) računati le zarad tega, da se izdelovanje s posebnimi števili laglje razumeva.

Kar se tiče nauka v prirodoznanstvu in v prirodoslovji, je bil tudi ta skrajšan in ob enem je v učni črtež vzeto, kar podučuje v didaktičnem oziru (toraj več prakse, pa manj teorije).

V starem osnovnem štatutu nahaja se zastran poduka v gospodarstvu to-le navodilo: „Na posameznih učiteljiščih odpade ta nauk s privoljenjem naučnega ministra.“ Tega pa nima nov štatut.

Večega pomena so dalje spremembe zastran godbe. Po starem štatutu je bil obligaten le poduk na goslih in v petji, a v petji so lahko oprostili. Smoter je bil: Sposobnost za sviranje na goslih pri pevskem podučevanji v javni ljudski šoli, kar pa se tiče petja je bilo velevano: „sposobnost za podučevanje v petji v ljudskih šolah.“ Poleg tega je bilo tudi omenjeno, da naj se podučuje, kar je najbolj potrebnega vedeti iz splošne godbe, iz glasoslovja in iz godbene zgodovine. Poduku v godbi je bilo odločenih: V prvem letu 4, v drugem 4, v tretjem 3, v četrtem 3 ure na teden. Igranje na orglje ni bilo obligatno in o tem se je glasilo: Igranje na orglje ni obligatno, gojenci, ki so za to dosti pripravljeni, naj se tega učé na teden k večem po 6 ur. Gojencem, ki že nekaj znajo na glasoviru, naj se daje prilika, da se v tem vadijo.

Ta nauk se sedaj v učnem črtežu naznanuje tako-le: „Godba s posebnim ozirom na cerkveno godbo“ in daje se podroben črtež za ta poduk. Obligatno je sedaj poleg petja (privzemši splošni nauk v godbi) in sviranja na gosli tudi igranje na glasovir in orglje. Glasovir v prvem in drugem letu po dve uri na teden po 8 do 10 gojencev skupaj, orglje pa v tretjem in četrtem letu isto tako. Smoter za glasovir je: priprava za orglje; pri orgljah pa: vsposobljenje voditi cerkveno petje tako, kakor je to primerno njega bistvu in dostojnosti, zmožnost prednašati lahke predigre in zadostovati priprostim tirjatvam, kar se tiče modulacij; znanje notranje sestave orgelj. Sploh pa pride za godbini poduk po pet ur na teden, za vsak letnik. Novi štatut ima tudi, kar je posebno dobro opomniti in označiti, določilo: Gojencem, ki so v godbi napredovali, ima se tudi prilika ponuditi, da ob nedeljah in praznikih na koru sodelujejo.

Kar se je nekdaj privolilo liberalizmu, se mu počasi zopet odmikuje, le želeti je, da bi se po sodelovanji učiteljev cerkvena godba res zboljšala in začeto delo nadaljevalo.

LISTEK.

Herbart Turjaski (1528—1576).

Spisal J. Steklasa.

Turjaški so bili med 9. in 11. vekom naseljeni iz Švabske na Kranjsko iz državnih razlogov. Njihovo prvotno posestvo je bilo na Švabskem pri Mandelheimu ter se zvalo Ursperg (Auersperg). Slovenski pravimo Turjak. Prvi nam poznati Turjaški na Kranjskem je bil Adolf I. okoli l. 1060. Njegova potomca sta šla že na križarsko vojsko, in sicer Ivan z Leopoldom VII. avstrijskim, a Engelbert I. s Friderikom I. Barborosom; oba sta tako postala posebno znamenita. Sčasoma so pridobili Turjaški po ženitbah veliko bogastvo, ki so ga pa kot dobrotniki cerkev, samostanov in ubogih dobro obračali. Posebno je bil od njih obdarjen samostan Zatiški.

V 15. veku naraste še posebno njihova moč ter so se slavno izkazali pri vsakem podvzetju, kar nam dokazuje domača zgodovina, pa tudi avstrijska. V domovini svoji zavzemajo vsa visoka dostojanstva do časti deželnih glavarjev, pa tudi posestva njihova so se znatno povečala, da so mogli celó vladarjem pomagati v denarnih zadregah. V tem veku se začnó turški napadi na slovenske zemlje, ki so vsled tega pretrpele mnogo nadlog, vse od l. 1408 pa skoz celi 15. in 16. vek. Tudi v teh bojih so Turjaški prvi pri obrambi domovine svoje ter se držali verno svojega gesla „vselej verni“. Z mestjani Ljubljanskimi pa se med tem boré zarad pravic drvarenja in paše po njihovem posestvu, dokler jih nadvojvoda Ernest ne pomiri z Ljubljančani s pogodbo, da je bilo mestjanom dovoljeno rabiti drva iz šume Turjaške za kurjavo in tesarski les, Turjaškim pa zagotovljena lastnina. Pa tudi zarad trgovine so se z Ljubljančani prepirali, dokler jih ni cesar Friderik III. posvaril, da puste mestjane mirno trgovati. Od tega časa so bili Turjaški dobri in verni privrženci deželnih vladarjev ter jih podpirali v vseh njihovih borbah proti Ogrom, Turkom, Celjskim grofom in domačim nemirnjakom. Ko so cesarja Friderika III. obseli na Dunaji vojaki njegovega brata Albrehta, ki se je dolgo ž njim boril, podpirali so Turjaški zopet cesarja ter sami odločili borbo v njegovo korist. Cesar Friderik III. je zarad tega podelil Kranjski mnogo sloboščin in pravic in vrh tega dovolil, da se dene v grb zlato in cesarska krona mesto vojvodskega klobuka. Turjaški pa so dobili kot nagrado nasledno maršalstvo. Samo Pankrac Turjaški je bil proti cesarju, ali se je kasneje pomiril ter postal stotnik v Metliki, kjer se je boril s Turki, ki so pri hrumeli leta 1469 ali 1470 v ogromnem številu od 10.000 nad Metliko. To službo je opravljal 22 let, pa jo je kasneje odstopil Lambergerjem.

Za Turjaške je bil XV. vek zlati vek njihove moči in bogastva. Leta 1467 so se razdelili na dve betvi: na pravo dedino s Turjakom in na Šumberško na Dolenjskem na Temenici. Le-ti poslednji so bili rojaki z mogočnimi Frankopani, ko se je leta 1469 Ponkras oženil z Ano, hčerjo grofa Tiema Frankopana.

Prvotna dedina Turjaških je bil današnji grad Turjak, ki leži tri ure od Ljubljane čez Ig zraven potoka Želimlje. Grad stoji precej visoko, na okolo ga obdajejo gore nekako srednje visokosti ter zapirajo razgled na vse strani samo proti Ljubljani ne. Grad je sezidan v trikotu leta 1520. V dvorani se vidijo podobe Turjaških po redu, v orožnici pa različno orodje in koži z glave našega junaka in njegovega prijatelja Friderika Višnjagorskega, ki je ž njim pal v bitki pri Budačkem. Na starem grbu

Kar se tiče učnega črteža za ženska učiteljišča, je dosti opomniti, da so pri premembah, ki so se tukaj zgodile, merodajni bili isti nazori, kakor pri izobraževališčih za učitelje. Pri učnem načrtu enoletnega tečaja za otroške vrtnarice je privzet krščanski nauk tudi za učni predmet.

Kar se tiče druge osnove, spraševanja in razredovanja, gre opomniti, da se prizadevajo tukaj vravnati tako, kakor na srednjih šolah; tako na pr. imajo nehati letna izpraševanja, namesto tega imajo nastopiti premestna izpraševanja, zaznamovanja za nravno vedenje in za napredek ima biti tako, kakor za gimnazije in realke.

Prav posebno zasukan pa je paragraf, ki se dotika šolske discipline. V prejšni osnovi se je glasil: Vsem učiteljem je bistveni nalog, s podukom, besedo in izgledom pripomoči v nravno-versko vzgojo gojencev; napeljevati jih k samostalnem mišljenji in dejanji, k točnosti in k zvestemu spolnovanju krščanskih dolžnost, k postavnosti, k udanosti do cesarja in k ljubezni do domovine; a sedaj se pa tako-le glasi: „Med bistven nalog teh ustanov spada tudi vzgojevanje gojencev k udanosti do cesarja, ljubezen do domovine, k samostalnosti v mišljenji in dejanji, k točnosti pri spolnovanji dolžnost, k postavnosti, sploh k življenji, ki se naslanja na nravno-versko podlago.“ Slednje besede hočejo tako rekoč povedati, da vse državljanske kreposti, vse lastnosti, ki dičijo posameznega v življenji, se imajo naslanjati na nravno-versko podlago. Sicer bi mi raje rekli, vse kreposti imajo za podlago krščansko nravnost, in ta zopet izvira iz krščanskih verskih resnic, kajti „pravičen iz vere živi“.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. avgusta.

Notranje dežele.

Češki deželni šolski svèt je v resnici ljubeznjiv oče katolikom nasproti, da, tako ljubeznjiv, da se mu je moral celó Kraljevograški škof vpreti. Da bi ta ljubeznjivi šolski svèt ondašnjih protestantov ne žalil, določil je gledé molitve pred šolo in po šoli, da naj se po šolah, kjer je učencev obojega veroizpovedovanja skoraj v enakem številu, molitev pred šolo in po šoli opravi po tihem. No, to bi bilo zopet kaj za vzgojo malopridne mladine Saj je vendar vsakemu znano, kako raztresena in piškava da je njena molitev, kadar se ta na glas in pod nadzorstvom opravlja. Kaj bo pa še le, in kakšna bo, če bo malemu malopridnežu na voljo dano moliti ali pa ne, ker se bo to po tihem godilo. Takim nazorom in iz teh izvirajočemu odloku se je pa tudi Kraljevodvorski škof odločno vprl v opravičeni pritožbi do c. kr. naučnega ministra, ki je tudi takoj odlok českega deželnega šolskega svèta razveljavil in zaukazal, da naj se molitev pred šolo in po šoli tudi nadalje glasno opravlja. Šolski voditelji pa naj skrbé za take molitve, po kterih ne bo nobena vera žaljena. Tudi to ni še popolnoma hvalevredno. V tem smislu ni boljšega pripomočka, kakor ločitev šole. Protestantski učenci naj gredó skupaj v svojo šolo, katoliški pa tudi v svojo, na kar bo vsak po svojem maternem nauku lahko molitev opravljal, ne da bi se mu bilo bati, da bo drugo vero žalil. Čemu pa je sploh treba skupaj siliti v eno in tisto šolo katolike in protestante? Saj to tudi v verskem oziru ne more dobro biti. Iz verskega nasprotništva poredí se narodno sovraštvo, kar so nam živa priča Srbje in Hrvatje. Na zemlji je vedno še najbolje po znanem: „Vsak za-se, Bog pa za vse“ in bo kmalo mir!

Pritožeb o sedanjem voditelju pravosodnega ministerstva, ***dr. baronu Pražaku,*** je vedno več, da se mož prav nič ne briga za svoje ožje rojake Čeho-Slovane, še manj pa za druge Slovane. Slovenci smo se o tem že dostikrat prepričali in se še vsak dan lahko, da v narodnostnem oziru pred sodnijo nismo razven kranjske pokrajine še prav nič na boljem, kakor smo bili pod Stremayer-jem, in pod drugimi ministri, ki niso bili slovanskega rodú. Slovani od dr. Pražaka nikakor ne zahtevamo kakih posebnih klobas, kaj še! Jako zadovoljni bi bili, če bi se nam le tiste pravice dale, ktere nam prisojujejo vse postave (na papirju). Žal, da tudi tega še nimamo. Baron Pražak, sam Slovan, bi se moral vendar-le nekoliko več brigati za okvir § 19. temeljnih postav, kterega le predobro pozná! Obetali smo si veliko od njega, a prejeli malo, premalo v vstavni državi.

Lepa beseda lepo mesto najde ***tudi pri vojakih.*** Ko je leta 1866 tedanji polkovnik in zapovednik 9. huzarskega polka, in sedanji korni zapovednik Budapeštanski, grof Pejacsevics, po Edelsheim-Gyulayevi nevednosti ob levo roko v boji na Českem prišel, poslovil se je po storjenem míru tedanji polkovnik grof Pejacsevics od polka odhajajoč tudi pri podčastnikih svojega polka jako prijazno in je vsakemu svojo sliko v spomin podaril. Ko ga je sedaj čez dvajset let božja previdnost zopet na ogerske tla postavila in za najvišjega vojnega dostojanstvenika odločila, prišli so vsi tisti sedaj že zdavnej odsluženi podčastniki in pošteni obrtniki, rokodelci, pa tudi kmetski posestniki vsi v Budapešt pozdravljat grofa Pejacsevicsa kot svojega nekdanjega ljudomilega polkovnika in mu je ob enem vsak svojo podobo prinesel, ktere je vse Pejacsevics z vidnim veseljem sprejel. Zopet je segel vsakemu posebej v roke in je ob enem vsakega poprašal, kako se mu godí, če je zdrav itd. Tako je delal ranjki maršal Radetzky in narod po celi Avstriji ga je poznal, če tudi le po imenu, kakor svojega najbližnjega sorodnika, vojaki so ga pa naravnost in kar od kraja svojega očeta imenovali. Pejacsevics si pač lahko častita, da ima tako dobro zaslombo med madjarskim narodom samim, ktera ga bo do skrajne meje priljubljenega storila, ob enem bo pa tudi mnogo pripomogla do dobrih razmer med vojsko in meščani. Ko bi si pač tudi zlasti vsi tisti častniki grofa Radetzky-ja in Pejacsevicsa za izgled vzeli, kterim priprost vojak ni druzega, kakor gola mašina, koliko bi bilo pač bolje za vse skupaj.

Vnanje države.

Nadvojvoda ***Karol Ludvik*** je prišel iz Petrograda nazaj in trdi se, da je prinesel važne ponudbe. Kakošne so te ponudbe, pač nikdo ne more vedeti, a toliko je menda gotovo, da se je trocarska zveza v nečem spremenila in da so razmere Rusije do Avstrije bolje, nego odnošaji Rusije do Nemčije. Sicer trocarska zveza še ni prenehala, a opazuje se, da ruski listi v poslednjem času neprijazno pišejo proti Nemčiji, a bolj prijazno proti Avstriji, in celó priporočujejo zvezo med Rusijo in Avstrijo. Ta preobrat mednarodne politike ni brez pomena.

Skupne Evrope oči obrnjene so na Balkan — na ***mlado Bolgarijo,*** kjer so tako nevtegoma knezu Aleksandru slovo dali z opombo, da mu sicer nič ni reči, kakor le, da se je premalo brigal za slovansko politiko, ter je vsled tega konečno zašel v ulice brez izhoda. Jako nedoločne in dostikrat ravno nasprotne so si novice, ki o tem dogodku pripovedujejo, kar se iz tega dá razlagati, da nova začasna Bolgarska vlada prve dni ni pustila nikakih telegramov in nobenih pisem iz dežele. Celó popotnike zadrževala je ob meji, da niso smeli dalje. Tako n. pr. se še danes ne dá z odločnostjo trditi, kje je sedaj knez Aleksander; kajti vsak telegram, ki dojde, pravi, da je na drugem kraji. Prav taka je o vojski njegovi. Nektere novice trdijo, da se vojska pripravlja na velikanske manifestacije za kneza Aleksandra in da se bo za prognanega kneza potegnila; drugi hočejo vedeti, da je vže zopet prisegla zvestobo novi vladi. Dalje se tudi še ne vé natančno, kje da so kneza prijeli, kajti tudi tukaj so si novice nasprotne. Nektera sporočila pravijo, da v Vidinu, kjer je ravno vojake pregledoval, druga zopet trdijo, da doma v Sofiji v njegovem konaku, kamor je prišla deputacija, ki mu je prinesla izjavo, da bi bilo njegovo daljše bivanje na Bolgarskem škodljivo, da, pogubno za deželo. Po noči od 20. na 21. so menda ustaške čete obstopile njegov konak, kterim so se tudi vojaški gojenci pridružili, ter so kneza vjeli, na mejo odgnali, kjer je menda še le poprej omenjeno izjavo podpisal. V Sofiji so mu pa za namestnika postavili ondašnjega metropolita Klementa. Knez Aleksander se je odpovedal na silen pritisek deputacije, vidoč da je ni rešitve zanj. Le toliko se z gotovostjo vé, da je padel v žrtvo svojemu bližnjemu sorodniku ruskemu caru, s kterim se kar nič več nista mogla sporazumljati. Nekteri listi hočejo celó vedeti, da je Rusija Avstriji vprašajoči, ali bi ne bil letos ugoden trenutek za priklop Bosne in Hercegovine, odgovorila: Da, ti v Bosni delaj kar ti drago, mene pa v Bolgariji ne oviraj. Ti meni pusti Aleksandra, pa dobiš zanj Bosno in Hercegovino. Toliko je gotovo, da je bila vsa stvár vže zdavnej pripravljena in da se je najbrž v sporazumljenjem Avstrije, Nemške in Rusije zgodila, kar je tudi dobro, kajti sicer bi nastal grozen boj tam doli, kjer se dandanes tako iznenadljive novice godé. Kdo vé, če to ni začetek tiste ruske politike, o kteri je pred nekaj leti Giers govoril, da bi na njo oprti Avstrija in Rusija zadosti prostora na Balkanu imeli. Prva po zapadnji, druga po iztočni strani njegovi — obe do morja.

Če so najnovejše vesti iz ***Balkana*** dohajajoče resnične, Bolgarija nima druge, nego rusko bodočnost in zakaj? Telegrami sporočajo, da je knežja vojska in pa priprosti narod povsem nezadovoljen s političnimi svojimi voditelji, ki so kneza odstavili, kajti narod in vojska v njem, če prav v Nemcu, ne vidita druzega, nego svojega druzega osloboditelja. Vsled tega čujejo se tudi že od več strani, zlasti pa iz Iztočne Rumelije, iz Šumle, iz Vidina in iz druzih krajev novice, da se bota narod in vojska dvignila za pregnanega kneza. Kakor hitro bi se pa to zgodilo, prišli bodo pa ruski vojaki preko Donave, in toliko jih bo prišlo, da se bo po Bolgariji kar tema delala. Z njim vred prišlo bo pa zopet rusko gospodarstvo v deželo, za tem pa črnogorski zet Peter Karadjordjević, ki bo spraznjeni bolgarski prestol zasedel. Človek bi mislil, no, potem bo mir. O kaj še! Kako le bi mogel mir biti ob soseščini Obrenovičevi in Karadjordjevičevi. Tedaj še le se bode pričel ravs in kavs, če se namreč v Srbiji že poprej ne zgodí kaj sličnega, kar smo ravnokar na Bolgarskem doživeli. Kakor hitro bo Karadjordjević na bolgarskem prestolu, bo vse svoje dejanje in nehanje le na združitev Srbov in Bolgarov pod svojim žezlom obračal, ker bo skušal Veliko Srbsko cesarstvo oživiti. Takrat bo imela pa tudi Avstrija kaj govoriti kot lastnica Bosne in Hercegovine, ki je tudi del nekdanjega Velikega Srbskega carstva. Taka je bližnja bodočnost na Balkanu, če Bog po svoji previdnosti ne bo drugače zasukal.

Kaj pravijo ***Angleži na bolgarske dogodke?*** Nič druzega, kakor nekako tako se držé, kakor naš Janez, ki je mislil, da bo frajtar postal, pa ni bil. „Saj bi bil lahko, pa nisem hotel“, odreže se vsakemu, kdor ga v tej zadevi kaj popraša. Nekako taki zdé se nam angleški glasovi v zadevi kneza Aleksandra. „Times“ piše: „Rusija je zopet enkrat pokazala, kaj da zná, kar naj si vsi dobro zapomnijo, ki so s carom v dotiki, da se ga ne sme dražiti brez kazni. Če je padec bolgarskega kneza sijajen vspeh ruske diplomacije, je ta ob enem ravno tako sijajna blamaža za nas (Angleže), kajti Rusija nas niti vprašala ni, temveč je vso zadevo z Avstrijo in Nemčijo prav po tihem obravnala. No, nič ne dé, tudi to je dobro znamenje za ohranitev mirú na Balkanu (!) kajti nadjati se je, da vsaj za sedaj Rusija ondi ne bo dalje rila.“ (Res, prav kranjski Janez!) „Standard“ se pa že ozira na novega kabinetnega načelnika v Londonu, na lorda Salisbury-ja, o kterem se nadja, da ne bo ničesar opustil, da se Angležem čast obvaruje. Rusko postopanje ni druzega, nego novo razžalenja obstoječega „Status quo“ v Evropi in jako pomenljivo kalenje sedanjega ravnotežja na Balkanu. Bismark je stražnik Berolinske pogodbe in njegova naloga bo čuvati, da ne bo vladoželjni Rus tiste pogodbe v blato pogazil. „Morning Post“ občuduje rusko delavnost na diplomatičnem polji. Saj ni še dolgo, kar so nam dali zaušnico v Aziji, kjer so Batumsko luko zaprli in že imamo drugo zopet jako gorko tukaj s tem, da so bolgarskega kneza po sili zapodili. Tako postopanje zasluži pozornost skupne Evrope, posebno pa še Angleške, če nečemo gledati, kako bo vsak po svoje Berolinsko dogodbo z nogami teptal. Tako, kakor Rusija sedaj postopa, se ne dá nič več z mirnim očesom gledati. In vendar bodo gospodje onostran Rokava morali gledati, ker ne bodo imeli poguma na aktivno pozorišče stopiti. Po drugi strani je pa John Bull jel že v Carigradu dregati, češ, sedaj-le o slavni sultan pokaži, kdo je gospodar na Iztoku. Če bo sultan res vbogal, vtegne se kaj skuhati med Rusom in Turkom, kjer bodo pa tudi drugi besedo zraven imeli.

„Corr. Havas“ pripoveduje, kako je bil ***bolgarski knez Aleksander*** odstavljen: V soboto ob 2. uri zjutraj je obkolil 2. polk konjice iz Küstendila, polkovnik Stojanov, knezovo palačo. Zankov, metropolit Klement in njuni pristaši so šli v knezovo spalnico in so zahtevali od njega odpoved. Vojaki so baje klicali: „Dole knjaz“. Konečno je podpisal knez odpoved, ker bi bilo Bolgarski v pogubo, ako bi bil dalje časa ostal na prestolu. Zjutraj se je knez peljal v Lompalanko, da bi odtod šel preko Donave v Rumunijo. Predsednik začasni vladi je metropolit Klement. To menda ni brez pomena; knez Aleksander je protestant. a katolikom je bil skoz in skoz pravičen. Mogoče, da je tudi to veliko pripomoglo, da je bil tako meni nič, tebi nič odstavljen in iz dežele pregnan?!

Iz Pariza ima „N. Fr. Pr.“ dne 24. avgusta naslednje poročilo: V ***Parizu*** je bilo veliko osupnenje, da je bil knez Aleksander v tem času in tako hitro odstavljen. Kaj takega se je vendar pričakovalo.

---

se vidi pozlačen tur, za njim trdnjava, a pod nogami cvetlice.

Med Turjaškimi od dedinske betve se je posebno odlikoval Viljem Bogati, ki je kot deželni glavar izposloval Ljubljano (l. 1483), da si sama voli župana. Bil je velik prijatelj duhovščine ter je v Ljubljani uvel red sv. Frančička (l. 1491). Ker so v tem času Turki najhuje pritiskali na Kranjsko ter jo večkrat poplenili, opomnil je cesar Fridrik III., da Zatiški samostan učvrsti in oboroži, kar je on tem raje storil, ker so imeli Turjaški v tem samostanu svojo grobnico. Na cesarskem dvoru so bili Turjaški že takrat uvaženi, kar se vidi tudi iz tega, da sta bila pri pogrebu cesarja Fridrika III. navzoča dva Turjaška, namreč Viljem in Volkart VIII. Prvi je nosil zastavo vojvodine Kranjske, a drugi pa kacigo cesarjevo. Viljelm je umrl l. 1506, a njegov naslednik Volkart VIII. je bil l. 1511 glava Turjaških, potem pa Trojan I., oče našega Herberta. Med sinovi Viljemovimi je poznat tudi Jakob, ki se je posvetil duhovnemu stanu ter bil l. 1496 župnik v Šent Rupertu na Dolenjskem in kasneje prošt v Novem mestu. Bil je tudi v Rimu, za kamor je bil dobil priporočilna pisma od cesarja Fridrika III.

(Dalje prih.)

Znano je, da knez ni bil priljubljen še celo pri Bolgarski vladni stranki ne, in da so bili Rumeljoti nezadovoljni, ker niso dosegli, kar so pričakovali po vojski. Nasprotne stranke so se dolgo na skrivnem z Rusi poganjale. Ko so se prepričale, da je Rusija pripravljena storiti, kar more, ako bode odstavljen knez Aleksander, zgodilo se je to popreje in hitreje, kakor so pričakovale vlade. Avstrija in Nemčija ste vedeli, kako je z Aleksandrom. Rusija se je zagotovila, da cesarja ne bota napravljala sitnost na korist Aleksandru. Italija se ne bode v to vtikovala, niti Francoska ne bode kaj ukrenila. V Parizu pa ne verujejo, da bi kabinet Salisburyjev na to kar molčal. „Temps“ vpraša, kaj si je Avstrija zarad tega zgovorila, da vse pusti Rusom na vzhodnem Balkanu.

„Liberté“ hoče vedeti, da se je državni svět izrekel, da so vojaška dostojanstva nedotakljiva. Ob enem se ima uslišati rekurz vojvode iz Aumalskega in razveljaviti ministerski odlok, s kterim je bil vojvoda zbrisan iz armade. Kaj pomeni vse to, kdo vé? Mar li se Francozi sramujejo, da so Orleanovce iztirali iz dežele!

Na vprašanje več *francoskih* škofov je inkvizicija v Rimu razsodila, da se tak sodnik, ki razveže zakon, po cerkvenem pravu veljaven, dasi ravno tukaj ravná po državljanskem pravu, vendar pregreši zoper božjo postavo in cerkveno pravo. Takisto velja stanovskemu uradniku, kteri tako razsodbo zapiše v stanovske zapisnike (Standesregister); ali če zakonskim, ki so po državljanskem pravu ločeni, dovoli nov zakon skleniti, dokler živi zakonski družé ne gledé na to, da je bila poroka le civilna (brez duhovna), to namreč bistveno stvari ne spremeni. Ta razsodba kaže vsakemu, kako mu je v teh zadevah stvar presojevati. Prav za prav to ni nič novega in tako se bere v vsaki krščanski nravni knjigi. Liberalni listi pa sklepajo iz tega, da Rim hoče imeti kulturni boj na Francoskem in se močno čudijo nad tem, da je sedanji papež Leon XIII., ki slovi zarad miroljubja, mogel kaj takega izdati. (Hinavsko čudenje). Ti in taki ne vedó, ali nočejo vedeti, da Rim v takih stvareh, kar se tiče cerkvenega prava, v načelu nikdar ne prijenja, ker prijenjati ne more in ne sme, a pri izpeljavanji ravna po pastirski modrosti.

Nemški listi so večkrat vedli povedati, da je bil Deroulède, načelnik francoske zveze rodoljubov, ki biva zdaj na Ruskem, da pridobi Ruse za zvezo s Francozi, na merodajavnem mestu posvarjen, naj ne napada Nemčije, sicer bode iztiran. Ruski listi pa vedó povedati, da to ni tako, marveč Deroulède-ta povsod sočutno pozdravljajo. On pravi, da ima Rusija isto tako, kakor Francoska, dosti vzroka za maščevanje nad Nemci. Srednjoevropejska zveza zakriva največo nevarnost, nemško-avstrijska zveza se mora razrušiti, to je skrajna potreba. Prevaga Nemčije žuga vničiti ne le Francosko, ampak tudi Rusijo; ako Nemčija še enkrat zmaga, maščevala se bode na bregovih Visle. Sedaj je treba delati brez odkladanja, nikakor pa ne pozneje, kakor leta 1889. Danes je Francoska pripravljena v vsakem oziru. Le ako se Francoska in Ruska tesno zvežeti, je mogoče rešiti Evropo nemškega jarma, ki žuli vso Evropo. Kaj je sedaj Evropa? Ponižana zemlja z glavnim mestom Varzinom.

Shod *Ircev v Chicagi* je sprejel resolucijo, ktera v načelu pritrdi predlogu za Irsko lokalno (krajevno) vlado, ter se zahvali Gladstonu za njegov trud in demokratom velike Britanije za podporo dotičnih predlogov. Irski poslanec Redmond se je zahvalil Gladstonu, ki je hotel pravičen biti Irski, ter je pristavil: zapušča se, kakor videti, spravna politika; Irsko ljudstvo je pokazalo, da more biti zvest prijatelj, a zdaj bode pokazalo, da more biti neprijatelj, ker Salisbury hoče pričeti politiko nasilstva.

Kardinal Tascherean izdal je pastirski list *Kanadskim* škofom, v kterim jim naznanja, da je kongregacija propagande obsodila tajno društvo „vitezov dela“. Kardinal Simeoni mu namreč piše, da je sv. Officij še enkrat to zadevo v roke in posvetovanje vzel, in da ostane pri svoji prvi razsodbi: „Gledé na to, po kakoršnih pravilih je osnovano in kake pravila da ima društvo „vitezov dela“, mora se to društvo med tiste šteti, kteri so po navodu te slavne kongregacije dné 10. maja 1884 obsojeni. Škofje se toraj napotujejo, da postopajo zoper to društvo in zoper enake te vrste, tako, kakor velevajo imenovane navodila in naj rabijo sredstva, ki so tam nasvetovana.

Kitajci so močno in globoko razžaljeni zarad nasilstev, ktere so prestajali njih rojaki v severnih amerikanskih državah, zlasti v Kalifornijі, kakor smo brali lansko leto po raznih časopisih. Kitajci namreč ceneje delajo in domačim delavcem Evropsko-Kavkaškega plemena zaslužek kratijo, kakor n. pr. Italijani našim domačim zidarjem. Na Kitajskem so vsi, domačini in inozemci, te misli, da je narodna čast Amerike grdo omadeževana, ker se je vlada branila priznati odškodnine, s tem pa vlada sama sebi, to je nje podložni, največ škodujejo. Ker so se Amerikanci Kitajcem zeló zamerili, hočejo Angleži in Nemci to sebi v korist obrniti in kupčijo, ki je bila poprej v amerikanskih rokah, na-se obrniti. Kitajci ne marajo za amerikansko blago, dokler Amerika ne zadostuje pravičnim zahtevam.

Izvirni dopisi.

Iz Vojnika 24. avgusta. (Spomenica.) Pred nekterimi leti je v Gradci umrl znani starinoslovec in duhovnik. Ko je šel iskat kamenja, je imel navado reči, da gré obiskovat svojih „prijateljev“. Na to sem se spomnil danes jaz, ko sem bil stopil na grobišče, kjer pišem te vrstice, ker sem imel slučajno pri sebi olovko in karto-dopisnico.

Pot me je pripeljala do velikega križa. Nedaleč od tam je sicer kamen, ali to ni moj „prijatelj“, pač pa on naznanja, da tam počiva znanec, ali kakor nadpis pové: „stari Vojniški župnik“, gosp. Lah; „stari“ v razloček od naslednika mu „mladega“, ki je prišel po resignaciji imenovanca. Kaj je ta bil duhovnikom, faranom in vernikom v obče, vidi se iz nagrobnice, ki slôve: „Bil v življenji svojem blagi — Oče, brat in pastir. — Za plačilo vživaj, dragi! — Onkraj groba sladki mir!“ Ta blagi 77letni starček, to je bil eden znanec.

Zraven istega počivajo ostanki duhovnika 31letnega, g. Kavčiča. Pri njegovem grobu spomnil sem se na prijetno pot iz Radgone v Negovo, kjer smo v prijazni hiši njegovih dobrodušnih roditeljev kakor dijaki štacijonirali; sedanji pokojnik bil je takrat še bogoslovec. Nadpis pravi, da so spomenik postavili „Sošolcu v vedni spomin sošolci!“

Poleg te dvojice so še drugi znanci, eden je se ločil od nas kot 86letni starček, zraven njega je mila ženica, s ktero sta v zakonskem stanu 53 let delila srečo. Zraven Jurija in Tereze nadpis imenuje še Maksla, zadnjega nisem poznaval. Ob strani je tretja gomila, ki pokriva 17letno vnukinjo; ta še nima nobenega spomenika, na grobu je le lična cvetlica — tudi spomenica. Z—c.

Iz Merana, 20. avgusta. (Jubilej.) Letos je ravno pol stoletja, odkar je mesto Meran z okolico dobilo pravico do naslova in časti „zdravilstvenega kraja“. V nedeljo dne 10. oktobra bode iz tega povoda velika slovesnost. A da bi se ista čem dostojnejše vršila, vstanovil se je v to svrho poseben odbor.

Pred seboj imam vzpored, kakor ga je te dni določil omenjeni odbor. Preobširen je, da bi ga priobčil vsega. Naj Vam toraj naznanim le najvažnejše točke.

V predvečer bodo razsvetili mesto in vse perivoje. Med tem bodo svirale štiri glasbe, dve regimentski, mestska in predmestska. Koncerti bodo v glavni hiši-zdravilnici in po ostalih gostilnah.

V nedeljo zjutraj bodo vse godbe svirale budnico po mestu. Ob sedmi uri bo svečana služba Božja, pri kteri bodo med cerkvenimi pesmami popevali tudi avstrijsko himno. Ob devetih slovesen obhod po mestnih ulicah; obvstavili se bodo pred poslopjem c. kr. okrajnega glavarstva, kjer bo slavnostni odbor vladnemu zastopniku predložil izraz vdanosti do presvetle hiše vladarske. Potem bo zabava na strelišči. Popoludne ob dveh obed v hiši-zdravilnici. Zvečer ob sedmih pa se začné velik „bal-parè“.

Samo želeti bi pač bilo, da bi ob času slavnosti prizanašal Jupiter pluvius, kteri se sedaj zeló prikazuje. Vkljub deževnemu vremenu pa še ni prehladno. Zadnje tri dni je v senci živo srebro kazalo po 16°, 22°, 18° R. Ako, gospod vrednik, takrat ne bodete imeli dopisnika na Tirolskem, pa naj moje sedanje vrstice zadostujejo za Meranski jubilej. D. O—k.

Iz Merana, 20. avgusta. („Filipinum“.) Bilo je leta 1876, ko je v imenovano mesto na Tirolskem prišel zdravstvene pomoči iskat monsignor Filip, dosluženi ravnatelj seminiški v Gradci Kraljevem, papeški komornik in c. kr. dvorni kapelan.

Imenovanec je začel misliti, ne bi li se dalo ustanoviti društvo, ktero bi vzbolelim duhovnikom omogočilo bivanje po južnih krajih, kjer je upanje, da bi zgubljeno zdravje zopet zadobili in da bi vsled tega znovič zamogli opravljati svojo službo.

Misel je bila všeč vsakemu, kdor je za isto zvedel. To je povzročilo, da je monsgr. Filip dobil pogum ter izdal poseben razglas z vabilom k pristopu v novo društvo. A da klic ni bil „glas vpijočega v puščavi“, spričuje današnje stanje „društva v podporo vzbolelim duhovnikom“. Sedaj, na koncu prvega desetletja obstanka društvenega, sedaj ono šteje čez 3000 udov, ima dve lastni hiši in vrh tega še blizo 60.000 gld. premoženja. Blagoslov božji je pač očividen.

Društvo je sprva svoj sedež imelo v Meranu na Tirolskem, potem se je preselilo v Gorico na Primorskem, kjer je 1884 postavilo hišo-zdravilnico s prostorom za 18 duhovnikov. Poslopje dobilo je ime „Rudolfinum“, to pa po vrhovnem protektorju društvenem, cesarjeviču Rudolfu.

V Meranu je ostala društvena podružnica. Tudi tù je letos dovršena novopostavljena hiša-zdravilnica s prostorom za 23 duhovnikov. Ustanovitelj je nedavno prišel semkaj, da bode navzoč pri blagoslavljanji društvene kapelice domače, kar se je opravljalo včeraj.

Kapelico v poslopji Goriškem blagoslovil je o svojem času duhovni pokrovitelj društveni, mil. g. knezo-skof tamošnji. Kapelico v Meranu pa je obljubil mil. g. knez in škof dr. Valussi, ali ker ga okoliščine niso pustile iz Tridenta, je v zadnjem trenotku odposlal namestovalca. Gospod dekan in deželni poslanec dr. Glatz je včeraj blagoslovil imenovano svetišče, asistovali so mu vsi domači duhovniki Meranski.

Pred kratkim razposlani zvezek časopisa: „Deutscher Hausschatz“ št. 15 je prinesel lični podobi. Ena predočuje severno stran društvene hiše „Rudolfinum“ v Gorici, druga pa južno fasado hiše-zdravilnice v Meranu, to je v spomin, da je društvu začetnik msgr. Filip, odbor sklenil krstiti na ime „Filipinum“. D. O—k.

Iz Riga, 22. avgusta. Iz Genfa nas je v sredi med krasnimi vinogradi peljal vlak preko Friburga v Bern. Tam nas je blizo 30 romarjev izstopilo, ki smo se podali v Luzern — potem preko jezera v Vitznau in od tod na visoko po vsem svetu znano goro Rigi. Mnogo sem o tej železnici že slišal in čital; vozil sem se tudi po železnicah že v visoke gore; pa kar sem doživel 21. avgusta zvečer od 6. do 7. ure in 20 minut, to je presegalo vse moje pričakovanje. Bilo nas je v enem vagonu nad 60 oseb; rinila nas je kihajoča lokomotiva; popotniki so si tù pa tam zakrivali obraz, da ne bi gledali strašnih propadov, preko kterih nosijo železnični tir viadukti in mostovi. Zdaj smo na vrhuncu — na najviši postaji vseh evropejskih železnic 1750 metrov nad morjem. Prenočišče in kuhinja ste tej nadmorski visočini primerne (7 frankov za posteljo!) Danes 22. avgusta smo se peš podali do kapucinskega samostana Klösterli, da dopolnimo svojo dolžnost kot katoliški kristijani. od tod po gorski železnici preko Arth in Zug v Zürich, od koder je g. Z. in poročevalca v Einsiedelu privlekel železnični vlak.

Iz Inomosta, 23. avgusta. Lurški romarji — vsaj nekteri — so že sicer doma; toda povsod po Švicarkem in Tirolskem naletiš še na enega ali druzega. Posebno veliko jih je bilo pri M. B. v Einsiedelnu. Hvala Bogu, da se je meni in mojemu popotnemu tovarišu g. Z. posrečilo, ob lepem vremenu dojti na ta sloveči kraj, kjer sva danes po sv. maši ogledala velikansko samostansko sobano s slikami Njiju Veličanstev našega presvitlega cesarja in cesarice, prestolonaslednika Rudolfa itd. Okoli 1000 badenskih romarjev se je podalo peš do Wädensweila — okoli 300 se jih je pa z nama vred vozilo do imenovane postaje. Z brzovlakom sem došel (iz Einsiedelna ob $^1/_2$10. uri zjutraj) v Inomost ob 7. uri zvečer. Od tod se podava še v Monakovo in koncem tedna sva v domačiji, če nama bo sreča mila. Na Švicarskem ni bilo treba doplačila pri brzovlaku — a drugače pri nas na Avstrijskem!

Domače novice.

(Lurški romarji) so vže doma. Romali so: gg. Tomo Zupan, c. k. profesor iz Ljubljane, Lovro Krištofič, župnik iz Kovorja, J. Goljmajer, kaplan iz Boh. Bistriški, Alb. Ilovski, kaplan Brezoviški in Primož Peterlin, administrator pri sv. Lenartu; gospe baroninja Evelina Lazarini in Viktorja Melcer iz Ljubljane, Ida Urbančič iz Pretrodvora, Ivanka Strupí iz Stare Loke in Katarina Mulej iz Breznice. Vseh romarjev skupaj iz Avstrije bilo je 581, med njimi 178 duhovnikov. — V Paray-le Monial vstanovil je odbor dve večni sv. maši, kterih prva se bo brala vsako leto 18. avgusta za blagor našega cesarja, vladarske družine in za srečo Avstrije; druga pa dné 19. avgusta za vse avstrijske romarje, ki so se božje poti vdeležili.

„Laib. Ztg“.

(**Bratovščina sv. Jožefa,**) ki ima svoj sedež tukaj v frančiškanski župniji, ter šteje 1006 udov, namerava se združiti z Marijino bratovščino, če se bodeta oba dotična občna zbora o tej nakani povoljno izrekla. Pač bi bila sreča za bratovščino sv. Jožefa, ki ima enak namen, kakor Marijina bratovščina, namreč svojim mrtvim udom za krščanski pogreb skrbeti, če bi se mogla popolnoma združiti z Marijino bratovščino na podlagi obstoječih pravil poslednje, ker se sama na sebi nikakor ne bo mogla vzdržati. Bog daj na obeh straneh pravo sporazumljenje in pravo bratsko ljubezen.

(**Razpisana**) je služba sodnijskega sluge pri c. kr. okrajni sodniji Vrhniški z letno plačo 250 gld. in 25% doklado do 30. septembra t. l.

(**Razpisana**) je cestarska služba na veliki cesti Ljubljana-Zagreb z mesečno plačo 16 gl., ki se bodo s časoma povišali 20 gld. Prošnje do 25. sept. c. k. deželni vladi tukaj.

(**Z Dobrne**) se nam 23. avgusta piše: V naši *dolinici* biva kakor *topličar* neki bogat plemenitaš. Ta se rad peča s slikarstvom. Izba, kjer stanuje, je polna raznovrstnih podob, svetih in svetnih. Da mu bo delo šlo lepše spod rok, je v ta namen pri sebi skoz tri tedne imel nekega obče znanega slikarja. Zadnje dni je napravil podobo, ki jo cenijo do 70 gold. in predstavlja osebo cesarja Franca Josipa I. Sliko je imenovani plemič prinesel načelniku krajnošolskega soveta z naznanilom, da jo poklanja za šolo.

(**O Slovakih**) je izmed naših listov „Slovenec" največ pisal. Sedaj nam je pred oči došla knjižica, ki v elegičnem tonu opisuje stanje naroda slovaško-slovenskega. Za danes naj poročevalec omeni le to, da je knjižica tiskana v nemščini z naslovom: „Die magyarische Staatsidee, Kirche und Nationalitäten in Ungarn, — geschildert von einem Slovaken".

(**O koleri**) dohajajo vedno ugodneje novice in se smemo po pravici nadjati, če pojde tako nadalje, da bode kmalo sploh vseh poročil, ugodnih in neugodnih konec. V poslednjih 24 urah so zboleli že le 4 ljudje, umrli ste pa 2 osebi. V Reki zbolel ni nihče, umrla je pa ena oseba, ki je bila že poprej bolna.

Razne reči.

— Koliko ima Jeruzalem prebivalcev? Baje jih bode v okroglem številu 35.000, nekteri tudi jih hočejo imeti 40.000 ali pa še več, pa to je najbrž pretirana. — Leta 1847 jih je bilo kakor je preračunal Pruski konzul, dr. Schulz 17.000; leta 1851 so jih našteli 23.324, namreč 12.256 mohamedanov, 7488 kristijanov in 3580 židov. Leta 1858 pravijo, da jih je bilo 40.000 „Varte des Tempels" v štev. 28. objavlja, kakor pravi po natančnih preiskavah, da se židje nenavadno množé, mohamedani pa propadajo. Židov je neki 20.000, mohamedanov pa le 5.600. Med kristjani je največ Grkov 4.600, potem Rimo-katolikov 2.100, potem protestantov (po večem Nemci in Angleži) 850, armencev 450. Nekaj je tudi Koptov, Abesincov, Sircev in združenih katolikov. Zanimivo je pred vsem, da se število židov tako hitro množi.

— Vtopljena ladija. Brig „Ada White", se je potopila na potu iz Rio Janeiro v New-Jork. To se je zgodilo prav na poseben način. Ladija je imela 12.000 vreč kave. Ne daleč od Jamajke vzdigne se vihar od severo-zapada in grozovito so valovi pluskali na ladijo. Nekaj vode je prišlo med kavo, ta se je napela in zgornje vreče so popokale. To še ni, Bog zna kaj, a kavina zrna so zamašila tiskalnice. Mornarji niso mogli vode izbrizgati. Ko se je napojila vsa kava, vzdignila se je kakor kvas. Minulo je nekaj ur in ladija se je razpočila. Ni bilo mogoče ladije rešiti in mornarji so zapustili ladijo pri Cap Hatteras (Karolina).

Telegrami.

London, 24. avgusta. Knez se je trdovratno branil izjavo na odpoved podpisati, pa so ga toliko časa zaprtega pestili, da so ga prisilili. Zankov je imel poglavitno ulogo. Angleško vlado silno skrbi konec bolgarskih homatij.

Bukarešt, 24. avgusta. **Večini bolgarskega naroda in armade ste za kneza. Načelnik iztočno-rumelijskih milic pojde s svojimi četami Aleksandru na pomoč in ga bo v Sofijo pripeljal. Predsednik kamore, Stambulov, ki vodi nasprotno knezu ugodno gibanje, sklical je bolgarske milice pod orožje. Filipopeljska posadka je vsa kvišku in pripravljena za kneza boriti se in umreti. Narod je enih misli z vojaki.**

Bukarešt, 24. avgusta. Knez Aleksander stopil je včeraj v Rahovem na svojo jahto, ki ga je danes zjutraj prinesla v Gjurgjevo, potem pa Bukarešt.

Dunaj, 25. avgusta. „Neu fr. Presse" ima iz Kalafata dne 24. avg. telegram: **„Pred dvema urama zapodili so v Sofiji začasno vlado; metropolit Klement, major Gruev in Zankov so zaprti. Ministerstvo Karavelov je zopet na krmilu. Narod in vojska, oba sta silno razdražena in odločno zametujeta vsako vlado, ktere ni sobranje izvolilo. Deputacije so odšle na vse strani, da bi zvedele, kje da je knez in da bi ga pripravile k povratu.**

Bukarešt, 25. avgusta (opoludne). Iz verodostojnega vira se sporoča, da je zapovednik jahte bolgarskega kneza po svojem prihodu v Reni takoj brzojavil v Sofijo, da je v Reni srečno došel, kjer pričakuje novih ukazov. V Sofiji so mu odgovorili, da naj kneza nemudoma nazaj pripelje.

Umrli so:

23. avgusta. Avgust Jevnikar, zidarjev stn, 29 dni, Hradeckijeva vas št. 38, božjast.

24. avgusta. Alojz Svetik, delavčev sin, 3 mes., Hrenove ulice št. 14, Atrofie.

V bolnišnici:

22. avgusta. Jože Jurjevič, hišni posestnik, 45 let, jetika.

Tujci.

22. avgusta.

Pri *Maliču:* pl. Cuny, Franke in Dr. Weber, zasebniki, iz Berolina. — Edmund Schmidl, potovalec, iz Weiperta. — Cecilija Derniaisch, uradnikova vdova, iz Maribora. — Anton Zupanc, c. k. okrajni komisar, iz Krškega. — Karol Treo, pravnik, iz Ribnice. — Franc Rosinger, potovalec, iz Trsta. — Antonija Mittadt, zasebnica, iz Pulja.

Pri *Slonu:* Jurij in Herman Prossinagg, trgovca, z Dunaja. — Rok Kućas, zasebnik, iz Zagreba. — Fran Šegula, c. k. uradnik, s soprogo, iz Gradiške. — Janez Krušič, c. k. profesor, iz Celja. — A. Hraker, trgovski pomočnik, iz Celja. — Franc Možek, zasebnik, z družino, iz Dola. — Babeta Wallmann, zasebnica, iz Trsta. — Ferdinand Vram, zasebnik, iz Trsta. — D. Botti, zasebnik, s soprogo, iz Trsta. — A. in D. Eulambio, zasebnika, z družinama, iz Trsta.

Pri *Bavarskem dvoru:* Janez Pavlič, posestnik, iz Visokega.

Pri *Južnem kolodvoru:* Marija Rumenovič, uradnikova soproga, iz Ogulina. — L. Sabatini, zasebn. iz Udine.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje zrakomera v mm	Stanje toplomera po Celziju	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
24.	7. u. zjut.	733·98	+15·4	brez v.	megla	0·00
	2. u. pop.	732·82	+25·0	sl. szap.	del. jasno	
	9. u. zveč.	732·58	+17·8	sl. zap.	sk. jasno	

Zjutraj megla, čez dan skoraj jasno; na svzh. in na zap. se je bliskalo. Srednja temperatura 19·4° za 1·5° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

25. avgusta

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	84 gl.	85	kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	85 „	55	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	119 „	—	„
Papirna renta, davka prosta	101 „	70	„
Akcije avstr.-ogerske banke	865 „	—	„
Kreditne akcije	278 „	60	„
London	126 „	15	„
Srebro	— „	—	„
Francoski napoleond.	10 „	02	„
Ces. cekini	5 „	94	„
Nemške marke	61 „	80	„

Dr. Kiesov

izumil je staroslavno in vednoveljavno

Avgsburško esenco življenja,

ktera je posebno dobro domače zdravilo za bolezni v želodcu in vse druge iz tega izvirajoče neprijetnosti, kakor so: če človeka glava boli, če se mu ne ljubi jesti in piti, če ga slabosti napadajo, če slabo prebavlja, če se mu zapira, če ga peče gorečica ali če ima krč v želodcu, če se mu dela zgaga, če je hipohonder, če ima zlato žilo. Esenca življenja je najbolj varno sredstvo proti mrzlici, krvavi griži in koleri. (19)

Prava je le tista, ki ima zgorenjo znamko. Dobiva se na drobno po vseh boljših lekarnah, na debelo pa pri vseh boljših droguistih (materijalistih) in pa pri

J. G. Kiesovem v Augsburgu (na Bavarskem).

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hklt. 8 gl. 41 kr. — Domača 7 gl. 9 kr. — Rž 5 gl. 44 kr. — Ječmen 4 gl. 29 kr. — Ajda 5 gl. 44 kr. — Proso 5 gl. 61 kr. — Turšica 5 gld. 61 kr. — Oves 2 gl. 80 kr.

Izbran obseg nekterih posebno izbornih del

bogoslovne književnosti.

Bremscheid, Die sociale Bedeutung der kathol. Kirche . . . —.74
Brück, Lehrbuch der Kirchengeschichte . . . 6.70
Brucker, Die geistlichen Exercitien des hl. Ignatius 1.35
Cerkveni govornik slovenskiga duhovstva za vse nedelje in zapovedane praznike skozi leto. I. tečaj 2.20
Chaignon-Mitterrutzner, Betrachtungen für Priester oder: „Der Priester geheiligt durch die Uebung des Gebetes". 5 delov . . . . à 1.20
Deharbe-Schneider, Examen ad usum cleri . . 1.24
Dubois, Der praktische Seelsorger 2.17
Einspieler, Jedro katoliškega nauka . . —.80
— Krščanski nauk: po znižani ceni
Blagoslovila . . . . . —.50
Varuj se hudega . . . . . —.80
Stori dobro 1.60
Einspieler-Mraz, Šolske katekeze:
za prvence . . . . . —.40
za višji razred . . . 1.20
Flis, Stavbinski slogi, zlasti krščanski, njih razvoj in kratka zgodovina z dodatkom o zidanji in popravljanji cerkvá. V tekstu 145 slik in 40 tabel s 305 slikami 6.50
Knjigo imamo tudi v ličnih in solidnih vezih.
Funk, Opera patrum apostolicorum, 2 zvezka . 11.16
Gury, Compendium theologiae moralis 5.77
Jungmann, Theorie der geistlichen Beredsamkeit 2 dela 7.44
Keller, Hundert St. Antonius-Geschichten . . . —.62
Kist, Exempelbuch für Priester u. Volk, 2 zvezka 5.20
Klofutar, Commentarius in epistolam s. apostoli Pauli ad Romanos . . . . . 2.—
— Commentarius in evangelium s. Joannis . . 2.—
— „ „ „ s. Matthaei . . 2.—
Klofutar, Svete listne bukve katoliške cerkve ali razlaga in dejanska obravnava vseh listov, ki se berejo ob nedeljah in zapovedanih praznikih celega leta . . . . . 2.—
Kosec, Krščansko katoliško naravoslovje . . . . —.80
— Spovednik in njegova služba 1.20
Melcher, Neunundneunzig Pastorationsbriefe an einen Pfarrer, 2 zvezka 3.72
Müller-Widemayr, Volks-Predigten, II. zvezek: Festtags-Predigten 2.40
Müller, Theologia Moralis, 3 zvezki . . . . . 9.—
Rudiger, Geistliche Reden, I. zvezek . . . . . 2.—
Scaramelli, Anleitung zur Ascese, 4 zvezki . . 10.54
Schäfer, Bibel und Wissenschaft 2.23
Scheeben, Herrlichkeiten der göttlichen Gnade . 1.86
Schleiniger, Muster des Predigers 5.20
Schlör, Clericus orans atque meditans, vezano . 1.50
Schmitt, Erklärung des mittleren Deharbe'schen Katechismus, 3 zvezki 9.30
Schneider-Lehmkuhl, Manuale sacerdotum. Ed. X. 3.41
Schwetz, Theologia fundamentalis seu generalis. Ed. VII. . . . . 4.—
— Compendium theologiae dogmaticae. I/II. Ed. II. 6.—
Stöckl, Das Christenthum und die modernen Irrthümer 2.79
Sveto pismo stare in nove zaveze z razlaganjem poleg nemškiga, od apostolskiga sedeža poterjeniga sv. pisma, ki ga je iz Vulgate poneměil in razložil dr. J. F. Allioli, v 6 debelih zvezkov vezanih . . . . . 16.—
Tappehorn, Verwaltung des Buss-Sakramentes . 2.48
Thalhofer, Erklärung der Psalmen 5.95
Toussaint, Rette deine Seele 1.86
Vering, Lehrbuch des Kirchenrechtes, 2 zvezka 8.68
Zollner, Bibliothek für Prediger, 7 zvezkov . . 21.08
Zupančič, Duhovno pastirstvo I/IV. 3.80

Prav tako nam je vedna skrb za točno izvrševanje naročil na knjige, ki niso tu omenjene, ktere tudi na ogled in izbero jako radi pošiljamo. (6)

Katoliška Bukvarna

v Ljubljani, stolni trg št. 6.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Jerič.

Tisk „Katoliške Tiskarne" v Ljubljani.